

Päätös hankintaoikaisuvaatimuksesta

Päätös koskien oikaisuvaatimusta Loviisan kaupungin päätökseen 13.1.2025 paikallisliikenteen ja koulukuljetusten kilpailutusta vuosille 2025–2029, KH 13.1.2025 § 5 881/02.08.00/2024

1 Oikaisun hakija

Esoteric Limited Faction Oy (jatkossa: Oikaisun hakija)
aputoiminimi: Uudenmaan Tähtikuljettajat
2905038-6

Veckjärventie 3
06150 Porvoo

Kim Kuhlberg
+358 40 778 4242
kim.kuhlberg@tahtikuljettajat.fi

2 Hankintayksikkö

Loviisan kaupunki (jatkossa: Hankintayksikkö)
Mannerheiminkatu 4
07900 Loviisa

3 Oikaisuvaatimuksen kohde

Loviisan kaupungin 13.01.2025 antama päätös KH 13.01.2025 § 5 881/02.08.00/2024 koskien paikallisliikenteen ja koulukuljetusten kilpailutusta vuosille 2025–2029, Osa 2: Loviisan kaupungin koulukuljetusten kilpailutus vuosille 2025-2029.

4 Tarjoajan oikaisuvaatimus

Oikaisun hakija on 24.1.2025 toimittanut Hankintayksikölle hankintaoikaisuvaatimuksen koskien Loviisan kaupungin 13.01.2025 antamaa päätöstä KH 13.01.2025 § 5, 881/02.08.00/2024.

Oikaisun hakija vaatii hankintaoikaisuvaatimuksessaan (Liite 1) Hankintayksikköä oikaisemaan hankintapäätöksen KH 13.01.2025 § 5 881/02.08.00/2024 kumoamalla hankinnan osan 2 (Loviisan kaupungin koulukuljetusten kilpailutus vuosille 2025–2029) ja toteuttamaan hankinnan osasta 2 uuden tarjouskilpailun.

Oikaisun hakija katsoo Hankintayksikön tarjouspyynnön olevan sillä tavoin epäselvä, etteivät tarjoajat ole voineet antaa yhteismitallista ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Lisäksi Oikaisun hakija katsoo Hankintayksikön asettaneen sisällöltään määrittämättömiä sekä epätasapainellisia vertailukriteereitä ja vähimmäisvaatimuksia, kohdelleen tarjoajia epätasapuolisesti tarjousten toimittamisen osalta sekä jättäessään vaatimatta selvitystä poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista.

5 Oikaisuvaatimuksessa esitetyt seikat

5.1 Hinnoittelu ja laskutettavat reitit

Oikaisun hakija vetoaa Liitteen 1 mukaisesti seuraaviin seikkoihin:

“Hankintalain 67 §:n mukaan tarjouspyyntö ja sen liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Oikaisun hakija toteaa, että tarjouspyynnön liitteenä olleen hankintasopimusluonnoksen (liite 3) ja muiden hankinta-asiakirjojen määräykset ja toteamukset hinnoittelusta, reittien laskuttamisesta sekä laskutettavien reittien pituudesta yhdessä muiden hankinta-asiakirjojen kanssa ovat niin epäselviä ja tulkinnanvaraisia, ettei niiden perusteella ole ollut mahdollista saada yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjouspyynnön liitteenä olevassa hankintasopimusluonnoksessa (liite 3) on todettu seuraavasti:

"Sopimuksen hinnoittelu ja sisältö on kuvattuna liitteessä Tarjouspyyntö Loviisan kaupungin paikallisliikenteen ja koulukuljetusten kilpailutus vuosille 2025-2029 ja liitteessä Hinnastoliite xxXXXXX.

Hinnoittelun peruste on kilometripohjainen (euroa/km alv 0%). Hinnoittelu asetetaan reittikartan kilometripituuden mukaiseksi, josta muodostuu kokonaishinnoittelu kuukausittain.

Mikäli reittiin tai reitteihin tulee muutoksia, tulee nämä hyväksyttävä molemmille osapuolilla kirjallisesti. Muutosten vaikutus lasketaan hyväksytyyn kilometrimäärän mukaisesti.

Laskutus tapahtuu ajettujen kilometrimäärien mukaan aloittaen siitä, kun ensimmäinen oppilas astuu ajoneuvoon sisään ja lopettaen, kun viimeinen oppilas astuu ajoneuvosta pois."

Hankintasopimusluonnoksessa on todettu, että hinnoittelu asetetaan reittikartan kilometripituuden mukaiseksi, josta muodostuu kiinteä kokonaishinnoittelu kuukausittain. Hankintasopimusluonnoksen mukaan hinnoittelun tulisi siten määräytyä kilometriperusteisesti reittikartan mukaisesti. Hankinta-asiakirjoihin sisältyneissä reittikartoista (liite 5) ei kuitenkaan ole ilmennyt kunkin reitin kilometripituutta, ja on epäselvää sisältääkö laskutettava reittikartan mukainen reitti myös siirtymisen takaisin reitin aloituspaikkaan tai seuraavan reitin aloituspaikkaan. Koulukuljetuksia koskevassa hinnastoliitteessä (liite 4) on puolestaan esitetty arvioidut ajokilometrit päivässä kunkin alaosion osalta. Oikaisun hakija toteaa, että hinnastoliitteessä esitetyt arvioidut päivittäiset ajokilometrit vastaavat kilometrimäärää, johon sisältyy myös siirtyminen takaisin reitin aloituspaikkaan tai seuraavan reitin aloituspaikkaan, eli kilometrimäärää, johon sisältyy myös ajo, jonka aikana oppilaat eivät ole ajoneuvon kyydissä. Arvioitujen päivittäisten kilometrien sekä hankintasopimusluonnoksen toteamuksen "Laskutus tapahtuu ajettujen kilometrimäärien mukaan aloittaen siitä, kun ensimmäinen oppilas astuu ajoneuvoon sisään ja lopettaen, kun viimeinen oppilas astuu ajoneuvosta pois" välillä on siten ilmeinen ristiriita.

Tarjoajien antamat tarjoushinnat ovat poikenneet toisistaan poikkeuksellisella tavalla. Edellä todettu epäselvyys ja ristiriita laskutettavien reittien pituuden sekä reittien laskuttamisperusteen osalta on johtanut siihen, että osa tarjoajista on antanut tarjoushintansa hankinta-asiakirjoissa ilmoitettujen arvioidujen päivittäisten ajokilometriin pohjalta oletuksella, että hinnastoliitteessä ilmoitetut arvioidut päivittäiset ajokilometrit voidaan laskuttaa kokonaisuudessaan, ja oikaisun hakija puolestaan sen oletuksen pohjalta, että hankinta-asiakirjoissa arvioidut päivittäiset kilometrit voidaan laskuttaa vain siltä osin kuin oppilaita on kyydissä. Oikaisun hakijan näkemyksen mukaan voittaneiden tarjoajien tarjoukset ovat hinnaltaan niin alhaisia, ettei tarjottuja kuljetuksia voida sopimuskaudella suorittaa tarjotuilla hinnoilla.

Oikaisun hakijan tietojen mukaan hinnastoliitteessä esitetyt arvioidut kilometrit perustuvat hankintayksikön aiemman palvelusopimuksen perusteella laskutettuihin kilometreihin, jolloin laskutus on kuitenkin tapahtunut siten, että reitti on laskutettu kokonaisuudessaan, myös siltä osin kuin oppilaat eivät ole ajoneuvon kyydissä. Hankintayksikkö on siis aiemman palvelusopimuksen toteuttamisen yhteydessä hyväksynyt myös siirtymien laskuttamisen reiteillä, ja tarjouspyynnössä esitetyt arvioidut kilometrit on laadittu tämän laskutuksen pohjalta.

Aiemman palvelusopimuksen mukaisesti toteutetuissa kuljetuksissa on myös käytetty 12 paikkaista ajoneuvoa. Oikaisun kohteena olevassa tarjouspyynnössä on kuitenkin edellytetty useimpien reittien osalta, että autossa tulee enemmän kuin 12 paikkaa, jopa 16 tai 20 paikkaa, mikä myös johtaa välittömästi siihen, että laskutettavien reittien kilometripituus pienenee aiemman palvelusopimuksen perusteella laskutetuista reiteistä.

Oikaisun hakijan näkemyksen mukaan on ilmeistä, että oikaisun kohteena olevassa tarjouspyynnössä arvioidut päivittäiset kilometrit eivät pidä paikkaansa ja todelliset laskutettavat kilometrit ovat reiteistä riippuen jopa yli 50% pienemmät kuin tarjouspyynnössä arvioidut kilometrit, mikäli laskutus todellisuudessa tapahtuu vain siltä matkalta, jolla oppilaat ovat ajoneuvon kyydissä. Tämä virheellinen ja harhaanjohtava tieto on muodostanut tarjouksista vertailukelvottomia.

Yllä esitetyillä perusteilla tarjouspyyntö yhdessä muiden hankinta-asiakirjojen kanssa on ollut hankintalain säännösten vastaisesti niin epäselvä, ettei sen perusteella ole ollut mahdollista vastaanottaa yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia.”

Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnön täyttävän hankintalain vaatimukset ja toteaa Oikaisun hakijan edellä esittämän osalta seuraavasti:

Tarjouspyynnön liitteen ”Loviisan kaupunki hinnastoliite ja tarkennukset koulukuljetukset” välilehden ”Yleiset ohjeet” kohdan 11 mukaan:

”Arvioidut kilometrit toimivat kilpailutuksessa vertailun muodostamiseen ja niiden tarkoitus on kuvata nykyistä volyyymia. Lopulliset määrät tarkennetaan valitun palveluntuottajan/ tuottajien kanssa.”

Oikaisuvaatimuksen kohteena olevan hankinnan Osan 2 kullakin osiolla (Osiot 1–8) on edellä mainitussa liitteessä oma välilehtensä, joissa kussakin ilmoitetaan:

”Vertailutaulukon tarkoitus on kuvata arviolta olevia ajoja sekä kilometrejä. Kustannukset veloitetaan tarjouspyynnön ja sopimusluonnoksen mukaisesti.”

Tarjouspyynnön liitteenä olevassa Hankintasopimusluonnoksessa hinnoitteluperuste on kuvattu seuraavasti:

”Hinnoittelun peruste on kilometripohjainen (euroa/km alv 0 %). Hinnoittelu asetetaan reittikartan kilometripituuden mukaiseksi, josta muodostuu kokonaihinnoittelu kuukausittain. Mikäli reittiin tai reitteihin tulee muutoksia, tulee nämä hyväksyttävä molemmille osapuolilla kirjallisesti. Muutosten vaikutus lasketaan hyväksytyyn kilometrimäärän mukaisesti.”

Tarjouspyynnön liitteessä *”Yleiset tarkennukset ja vähimmäisvaatimukset”* tarkennetaan edellä kuvattua seuraavasti:

”Tarjoaja ymmärtää, että Hinnastoliitteiden kuvaukset ovat kuvauksia ja todellinen kilometrimäärä voi vaihtua. Valittu/valitut palveluntuottajat tarkistavat reitit ennen aloitusta ja niiden laskutus tapahtuu kilometripohjaisesti tarkistettujen määrien mukaisesti.”

Tarjoajien tasapuolisen kohtelun takaamiseksi ja mahdollisten epäselvyyksien poistamiseksi kaikilla tarjoajilla tai tarjoamista harkitsevilla toimijoilla on ollut mahdollisuus esittää tarjouspyyntöä koskevia kysymyksiä 22.11.2024 klo 16.00 saakka. Esitettyihin kysymyksiin on vastattu kootusti 27.11.2024.

Hinnoittelun ja reittien osalta on esitetty kysymys:

”Miten kilometrit lasketaan, jos on useita reittejä peräkkäin? Jos ensimmäinen reitti päättyy Loviisaan ja sen jälkeen pitää hakea seuraava ryhmä esim. Määrlahdesta niin onko tyhjänä siirtyminen Loviisasta Määrlahteen mukaan laskettava laskutettavaan kilometrimäärään?”

Hankintayksikkö on vastannut kysymykseen seuraavasti:

”Kilometriveloitus tapahtuu vain niiltä osin kuin oppilaat ovat kyydissä. Siirtymien osalta ei korvausta makseta.”

Muiden tarjoajien tavoin myös Oikaisun hakijalla on ollut yhtäläinen mahdollisuus esittää kysymyksiä mahdollisesti kokemiinsa epäselvyyksiin liittyen.

Edellä esitetyn mukaisesti Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnöstä ilmenevän yksiselitteisesti, että nykyistä volyyymia kuvaavat arvioidut kilometrit toimivat vertailuhinnan muodostamisen perusteena ja näiden lopulliset määrät tarkennetaan kunkin osion osalta valituksi tulleen palveluntuottajan kanssa. Tarjouspyynnössä on kuvattu riittävällä tarkkuudella kilpailutuksen kohteena olevien reittien ja niiden liikennöinnin keskeiset tiedot.

Hankintayksikkö toteaa, että reitit ovat kokonaisuuksina hyvin erilaisia. Edellisestä vastaavasta kilpailutuksesta poiketen Hankintayksikkö on tässä kilpailutuksessa yhdistänyt reittejä sekä mitoittanut näitä uudelleen. Kaluston koon tarve suhteessa henkilömäärään on määritelty erillisen työryhmän laatiman arvion perusteella.

Hankintayksiköllä on harkintavaltaa tarjosten hintavertailun perusteiden määrittämisessä ja soveltamisessa, edellyttäen vertailun perustuvan etukäteen ilmoitettuihin vertailuperusteisiin sekä tapahtuvan tarjoajien kannalta tasapuolisesti. Tarjouspyyntö liitteineen sisältää kuvauksen hintaa koskevasta vertailuperusteesta ja hankintayksikkö on suorittanut tarjosten hintavertailun tarjouspyynnössä ilmoitetuin perustein.

Hankintayksikkö toteaa, ettei tarjouspyyntö sisällä sellaista Oikaisun hakijan kuvaamaa hinnoittelun tai reittien ristiriitaa ja epäselvyyttä, joka olisi omiaan vaarantamaan tarjosten yhteismittallisuutta ja vertailukelpoisuutta.

5.2 Poikkeuksellisen alhaiseksi väitetyt tarjoukset

Oikaisun hakija vetoaa Liitteen 1 mukaisesti seuraaviin seikkoihin:

“Hankintalain 96 §:n mukaan hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta. Kuten edellä on todettu, tarjoushinnat ovat poikenneet toisistaan poikkeuksellisen paljon, ja oikaisun hakijan näkemyksen mukaan tarjottuja kuljetuksia ei voida joidenkin voittaneiden tarjoajien osalta suorittaa hankintasopimuksen mukaisesti tarjotuilla hinnoilla. Esimerkiksi koulukuljetusten osion 3 osalta, oikaisun hakijan tarjous on ollut 160 531 euroa kun taas halvin tarjous on ollut 61 370 euroa. Vastaavia eroja tarjoushinnoissa on ollut myös muiden osioiden osalta, kuten liitteestä 1 tarkemmin ilmenee. Oikaisun hakija toteaa, että tarjoushinnat ovat osittain olleet poikkeuksellisen alhaisia, ja hankintayksikön olisi tullut vaatia selvitys poikkeuksellisen alhaisista hinnoista, sekä mahdollisesti hylätä kyseiset tarjoukset. Hankintayksikkö on näin ollen toiminut hankintalain vastaisesti.”

Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnön täyttävän hankintalain vaatimukset ja toteaa Oikaisun hakijan edellä esittämän osalta seuraavasti:

Oikeuskäytännössä vahvistetun tulkinnan mukaisesti Hankintayksiköllä on harkintavaltaa tarjotun hinnan poikkeuksellisen alhaisuuden arvioinnissa. Suurelta hintaerot tarjosten välillä eivät välttämättä merkitse, että hankintamenettelyssä olisi hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisia tai alhaiselta vaikuttavia tarjouksia. Hankintayksikkö on arvioinut, etteivät tarjoajien tarjoamat hinnat ole olleet poikkeuksellisen alhaisia ja siten harkinnut, ettei sen ole tarvinnut vaatia näiden osalta tarjoajilta selvitystä.

Hankintayksikkö katsoo voineensa harkintavaltansa puitteissa arvioida, että tarjoajat kykenevät suoriutumaan hankinnan toteuttamisesta tarjouspyynnössä edellytetyllä tavalla.

Hankintayksikkö ei ole menetellyt hankintasäännösten vastaisesti tai muita tarjoajia kohtaan syrjivästi, kun se ei ole pyytänyt tarjoajilta selvitystä tarjoushinnasta taikka

sulkenut tarjoajien tarjouksia tarjouskilpailusta väitettyjen poikkeuksellisen alhaisten hintojen perusteella.

5.3 Ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annettua lakia koskevat vaatimukset

Oikaisun hakija vetoaa Liitteen 1 mukaisesti seuraaviin seikkoihin:

“Hankinnan vähimmäisvaatimuksia koskevassa asiakirjassa (liite 6) on todettu, että Tarjoajan tulee noudattaa voimassa olevaa lakia ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (02.08.2021). Hinnastoliitteessä (liite 4) on puolestaan todettu seuraavasti:

* Tarjoajan tulee huomioida tarjouksessa vaatimukset koskien Lakia ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista.

* Laki on astunut voimaan 2.8.2021 ja on kaksivaiheinen, joista ensimmäinen hankintajakso päättyy 31.12.2025 ja toinen jakso 31.12.2030.

* Laissa määritetään, että mikäli käytetään kuljetuspalveluissa henkilö- ja tai kevyitä hyötyajoneuvoja, tulee lain vaatimusten mukaisesti 35 % olla vähäpäästöisiä (Ympäristöystävällisen ja energiatehokkaan henkilöauton ja kevyen hyötyajoneuvon hiilidioksidipäästöt saavat olla enintään enintään 50 grammaa hiilidioksidia kilometriltä)

* Tarjoajan tulee huomioida, että mikäli tarjotut Osiot sisältävät henkilö- ja kevyt hyötyajoneuvoja, tulee näiden kokonaismäärästä (kpl) 35 % olla edellämainitun mukaisia "Ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita)

Ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annettu laki (740/2021, jäljempänä "puhtaiden ajoneuvojen laki") asettaa hankintayksikölle velvollisuuden hankkia ajoneuvo- ja liikennepalveluhankinnoissa ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja siten kuin tässä laissa säädetään. Oikaisun hakija toteaa ensinnäkin, että puhtaiden ajoneuvojen lain noudattaminen on hankintayksikön vastuulla. Hankinta-asiakirjoissa tarjoajalle asetettu velvollisuus noudattaa ja huomioida kyseisen lain vaatimukset ei ole ollut tarjoajille yksiselitteinen.

Lain palveluhankintoja koskevat määräykset asettavat vähimmäisosuuden palveluhankintoina hankittujen palveluiden tuottamiseen käytettyjen ympäristöystävällisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen kokonaislukumäärälle. Yksittäinen tarjoaja ei pysty arvioimaan, miten sen tulee huomioida lain vaatimusten noudattaminen hankintayksikön toimesta tarjotessaan ajoneuvoja, kun laissa asetettu vähimmäisosuus koskee ajoneuvojen kokonaislukumäärää – ei yksittäisen tarjoajan tarjoamien palveluiden suorittamisessa käytettyjen ajoneuvojen lukumäärää. Hankintayksikön olisi tullut asettaa yksiselitteiset vähimmäisvaatimukset hankinta-asiakirjoissa, jotka kunkin reitin osalta käytettävän ajoneuvon tulee täyttää, jotta puhtaiden ajoneuvojen laissa asetetut hankintayksikköön kohdistuvat velvoitteet tulevat asianmukaisesti täytetyiksi.

Lisäksi hinnastoliitteessä (liite 4) todetut määräykset ovat epäselviä ja ristiriitaisia ottaen huomioon tarjouskilpailussa tarjotut ajoneuvot. Lain määritelmien mukaan henkilöautolla

ja kevyellä hyötyajoneuvolla tarkoitetaan ajoneuvolain 20 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaista M1-luokan ajoneuvoa (henkilöauto) sekä ajoneuvolain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista M2-luokan ajoneuvoa. Linja-autolla tarkoitetaan ajoneuvolain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista M3-luokan ajoneuvoa, joka on moottoriajoneuvojen, niiden perävaunujen sekä niihin tarkoitettujen järjestelmien, osien ja erillisten teknisten yksiköiden yleiseen turvallisuuteen liittyvistä tyyppihyväksyntävaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 661/2009 3 artiklan 2 ja 3 alakohdassa määritelty alaluokkaan I tai A.

Puhtaiden ajoneuvojen lain 9 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on varmistettava, että ensimmäisellä ja toisella hankinta-ajanjaksolla ajoneuvohankintoina hankittujen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden toteuttamiseen käytettyjen henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen kokonaislukumäärästä vähintään 38,5 prosenttia on 6 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energia- tehokkaita ajoneuvoja. Kyseisen 9 §:n 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa mainittua vähimmäisosuutta ei sovelleta kuntien tai hyvinvointialueiden hankintoihin, vaan näiden hankintayksiköiden on varmistettava, että ensimmäisellä ja toisella hankinta-ajanjaksolla ajoneuvohankintoina hankittujen ja palveluhankintoina hankittujen palveluiden tuottamiseen käytettyjen henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen kokonaislukumäärästä kuntien hankinnoissa vähintään liitteessä 1 mainitun alueellisen jaon mukainen vähimmäisosuus (35%) on 6 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita henkilöautoja ja kevyitä hyötyajoneuvoja.

Puhtaiden ajoneuvojen lain 11 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on kuitenkin varmistettava, että ajoneuvohankintoina hankittujen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden tuottamiseen käytettyjen M3-luokan linja-autojen kokonaislukumäärästä ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla vähintään 41 prosenttia ja toisella hankinta-ajanjaksolla vähintään 59 prosenttia on 8 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja. Linja-autojen palveluhankinnoissa käytetyt ajoneuvolain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaiset M2-luokan ajoneuvot lasketaan osaksi M3-luokan linja-autoja koskevia vähimmäisosuuksia.

Tarjouskilpailussa on tarjottu M1-luokan, M2-luokan sekä myös M3-luokan ajoneuvoja. Hinnastoliitteessä (liite 4) tai muissa asiakirjoissa ei ole kuitenkaan yksilöity miten tarjottujen M2-luokan ympäristöystävällisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen osuus tulee huomioida M3-luokan vähimmäisosuuksissa ja miten M2-luokan ajoneuvot tulee ottaa huomioon henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vähimmäisosuuksissa. Puhtaiden ajoneuvojen lain noudattamista koskevat epämääräiset vaatimukset ovat kokonaisuutena katsoen niin epäselviä, ettei tarjouspyynnön perusteella ole voitu saada yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyyntö ei ole näin ollen ollut hankintalain säännösten mukainen.”

Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnön täyttävän hankintalain vaatimukset ja toteaa Oikaisun hakijan edellä esittämän osalta seuraavasti:

Hankintayksikkö toteaa, että tarjouspyynnön liitteessä *“Yleiset ja vähimmäisvaatimukset”* on kuvattu kalustovaatimukset, minkä lisäksi tarjouspyynnön hintaliitteen jokaisen osion

(Osio 1–8) välilehdellä on erikseen määritelty ko. reitin kaluston vähimmäisvaatimukset kuljetettavien henkilömäärien mukaisesti.

Hintaliitteen kohdassa “Yleiset ohjeet” todetaan seuraavasti:

“Laissa määritetään, että mikäli käytetään kuljetuspalveluissa henkilö- ja tai kevyitä hyötyajoneuvoja, tulee lain vaatimusten mukaisesti 35 % olla vähäpäästöisiä (Ympäristöystävällisen ja energiatehokkaan henkilöauton ja kevyen hyötyajoneuvon hiilidioksidipäästöt saavat olla enintään enintään 50 grammaa hiilidioksidia kilometriltä)

Tarjoajan tulee huomioida, että mikäli tarjotut Osiot sisältävät henkilö- ja kevyt hyötyajoneuvoja, tulee näiden kokonaismäärästä (kpl) 35 % olla edellämainitun mukaisia ”Ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita”

Lisäksi Hankintayksikkö huomauttaa, että Oikaisun hakijalla on muiden tarjoajien tai tarjoamista harkitsevien tavoin ollut mahdollisuus esittää Hankintayksikölle tarjouspyyntöön liittyviä kysymyksiä mahdollisesti kokemistaan epäselvyyksistä. Ns. puhtaan kaluston vaatimukseen liittyen ei ole esitetty kysymyksiä.

Oikaisun hakija toteaa oikaisuvaatimuksessaan puhtaiden ajoneuvojen lain noudattamisen olevan Hankintayksikön vastuulla. Koska myös Hankintayksikkö on katsonut asian olevan näin, on Hankintayksikkö toteuttanut lakisääteistä veloitettaan huomioimalla lain vaatimukset tarjouspyynnössään.

Ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annettu laki ei aseta Hankintayksikölle vaatimuksia hankinnan toteutustavalle. On kunkin hankintayksikön ratkaistavissa, millä tavoin se huolehtii lain asettamien vaatimusten toteutumisesta. Tässä tapauksessa Hankintayksikkö on päätenyt ratkaisuun, jossa se edellyttää, että palveluhankintasopimuksen mukainen kuljetuspalvelu toteutetaan siten, että ajoneuvokategorian “henkilöautot ja kevyet hyötyajoneuvot” kaluston kokonaiskappalemäärästä 35 % on lain tarkoittamia ns. puhtaita ajoneuvoja. Tämä on ilmaistu tarjouspyynnössä.

Tarjouspyynnössä on viitattu sovellettavaan lainsäädäntöön, jotta tarjoajilla on käytettävissään tasapuolinen ja paras mahdollinen tieto siitä, millaisiin ajoneuvoihin vaatimuksessa viitataan sekä mitä tarkoitetaan niiden ympäristöystävällisyydellä ja energiatehokkuudella, jotka tarjoajan on edellytetty huomioivan tarjouksessaan.

Oikaisun hakijan toteaa oikaisuvaatimuksessaan, ettei tarjoaja pysty arvioimaan, miten sen tulee huomioida lain vaatimusten noudattaminen Hankintayksikön toimesta, sillä laissa asetettu vähimmäisosuus ei koske yksittäisen tarjoajan tarjoamien palveluiden suorittamisessa käytettyjen ajoneuvojen lukumäärää. Tämän osalta Hankintayksikkö toteaa, että lain vaatimusten noudattaminen Hankintayksikön toimesta tapahtuu Hankintayksikön toimesta, kuten myös Oikaisun hakija toteaa. Hankintayksikön näkemys on Oikaisun hakijan näkemyksen kanssa yhteneväinen myös siltä osin, että laissa asetettu vähimmäisosuus ei koske yksittäisen tarjoajan tarjoamien palveluiden suorittamisessa käytettyjen ajoneuvojen lukumäärää. Tästä syystä Hankintayksikkö on

tarjouspyynnössä määritellyt, mitä Hankintayksikkö tältä osin edellyttää yksittäiseltä tarjoajalta.

Oikaisun hakija toteaa oikaisuvaatimuksessaan, ettei tarjouspyynnöstä ilmene, miten tarjottujen M2-luokan ympäristöystävällisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen osuus tulee huomioida M3-luokan vähimmäisosuuksissa ja miten M2-luokan ajoneuvot tulee ottaa huomioon henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vähimmäisosuuksissa.

M2-ajoneuvoluokan ajoneuvot sisältyvät lain tarkoittamaan "henkilöautot ja kevyet hyötyajoneuvot" -ajoneuvokategoriaan, jonka osalta tarjouspyynnössä on määritelty tarjoukselta edellytetty ns. puhtaiden ajoneuvojen osuus. M3-ajoneuvoluokan linja-autoissa vain ns. kaupunkibussit (M3, alaluokat I ja A) kuuluvat lain soveltamisalaan.

Hankintayksikkö voi mahdollisuuksiensa mukaan valita, missä hankinnoissa lain velvoitteiden täyttymiseen panostetaan kunkin ajoneuvokategorian sisällä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yksittäisessä hankinnassa asetettu tavoitetaso voi alittua, mikäli Hankintayksikkö kompensoi alituksen toisissa hankinnoissa samassa suhteessa (kappalemäärin), varmistaen puhtaiden ajoneuvojen osuuden kyseisessä ajoneuvokategoriassa tulevan saavutetuksi. Se, miten Hankintayksikkö on tältä osin ratkaissut lainsäädännön sille asettamien vaatimusten toteuttamisen, ei ole Oikaisun hakijan tai muiden tarjoajien tarjouksiin vaikuttava seikka. Tarjouspyynnössä on ilmaistu, minkä ajoneuvokategorian osalta Hankintayksikkö edellyttää tietyn osuuden olevan ns. puhtaita ajoneuvoja.

Hankintayksikkö toteaa, ettei tarjouspyynnön puhtaiden ajoneuvojen kappalemääräistä osuutta koskeva vaatimus ole hankintalain vastainen.

5.4 Laadun vertailuperusteiden väitetty epäselvyys

Oikaisun hakija vetoaa Liitteen 1 mukaisesti seuraaviin seikkoihin:

"Vertailuperusteet on hankintalain 93 §:n 5 momentista ilmenevästi kuvattava tarjouspyynnössä sellaisella tarkkuudella, että tarjoajat voivat niiden perusteella tietää, millä seikoilla on merkitystä tarjouskilpailua ratkaistaessa.

Tarjouspyynnössä on todettu, että Koulukuljetuksissa laadulliset pisteet muodostuvat seuraavasti:

"Tarjoaja antaa selvityksen asiakkuuden hoidosta vuosittain (3 p) ja käytettävissä olevasta raportoinnista (7p)". Hinnastoliitteessä (liite 4) on todettu lisäksi, että "Laadulliset pisteet muodostuvat seuraavasti: Tarjoaja antaa selvityksen asiakkuuden hoidosta vuosittain (3p), käytettävissä olevasta raportoinnista (7p)". Tarjouspyynnössä tai muissa hankinta-asiakirjoissa ei ole kuitenkaan todettu, mitä seikkoja selvitysten osalta arvioidaan ja miten selvitykset pisteytetään. Esimerkiksi oikaisun hakijalle on myönnetty vain 2 pistettä selvityksestä asiakkuuden hoidosta vuosittain. Oikaisun hakijalle ei ole käynyt ilmi myöskään hankintapäätöksestä mihin pisteytys perustuu ja mitä seikkoja selvitysten osalta on arvioitu, ja miten laatupisteet on muodostettu.

Laadulliset vertailuperusteet sekä pisteytys ovat jääneet sisällöltään niin määrittelemättömäksi ja epätäsmälliseksi, että tarjoajat eivät niiden perusteella ole voineet tietää, mihin laadullisiin seikkoihin hankintayksikkö tarjousten vertailussa tulee kiinnittämään huomiota. Hankintayksikkö on vertailuperusteiden asettamisen osalta menetellyt hankintalain vastaisesti.”

Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnön täyttävän hankintalain vaatimukset ja toteaa Oikaisun hakijan edellä esittämän osalta seuraavasti:

Oikaisun hakijan mukaan tarjouspyynnön perusteella tarjoajat eivät ole voineet tietää, mihin laadullisiin seikkoihin hankintayksikkö tarjousten vertailussa tulee kiinnittämään huomiota. Hankintayksikkö toteaa, että tarjouspyynnössä on ilmoitettu tarjousten laadulliset vertailuperusteet, vertailuperusteiden enimmäispisteet sekä ne seikat, joita tarjoajan on tarjouksessaan kuvattava. Hankintayksiköllä on harkintavaltaa määrittellä tarjouspyyntöasiakirjoissa tarjousmenettelyn ehdot, hankinnan kohde ja hintalaatusuhteen vertailuperusteet.

Hankintayksikkö huomauttaa, että Oikaisun hakijalla, kuten muillakin tarjoajilla tai tarjoamista harkitsevilla, on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä tarjouspyynnöstä. Tähän liittyen ei ole esitetty kysymyksiä.

Lisäksi Hankintayksikkö huomauttaa, että ottaen huomioon laadullisten pisteiden selvästi hintapisteitä vähäisemmän merkityksen sekä Oikaisun hakijan kokonaispistemäärän, ei Oikaisun hakijalle joka tapauksessa voida katsoa koituneen vahinkoa siitä, millä tavoin laadullisen vertailun perusteet on ilmoitettu.

Hankintayksikkö katsoo, että tarjouspyyntö on ollut riittävän selvä ja yksiselitteinen siten, että ammattimainen tarjoaja on sen perusteella voinut ymmärtää, mihin seikkoihin tarjousten arviointi, pisteytys ja vertailu perustuu. Vertailuperusteet ovat liittyneet tarjouskilpailun kohteena olevaan palveluhankintaan, eivätkä vertailuperusteet ole antaneet hankintayksikölle rajoittamatonta vapautta tarjousten vertailun toteuttamisessa. Tarjouspyyntö ei ole ollut Oikaisun hakijan esittämällä tavalla epäselvä.

Hankintayksikkö ei ole menetellyt Oikaisun hakijan esittämällä tavalla hankintasäännösten vastaisesti.

5.5 Tarjouspyynnön väitetysti vaatimusten vastainen tarjousten toimittamistapa

Oikaisun hakija vetoaa Liitteen 1 mukaisesti seuraaviin seikkoihin:

“Tarjouspyynnön mukaan tarjoukset on tullut toimittaa 9.12.2024 klo. 16:00 mennessä Hilmaan. Hankintayksikkö on kuitenkin 5.12.2024 sähköpostilla (liite 9) todennut, että *”Hilmassa on ollut ja taitaa olla edelleen teknisiä haasteita. Koska Hilman kautta ette pysty lataamaan vaadittuja tiedostoja, voitte toimittaa ne määräaikaan mennessä osoitteeseen toimisto@hankintapartners.fi”*. Hankintayksikkö on laatinut tarjouspyynnön Hilmassa siten, ettei tarjouslomakkeella ole ollut paikkaa, johon liittää tarjouspyynnössä edellytetyt liitteet. Hankintayksikkö on mahdollistanut joillekin tarjoajille mahdollisuuden toimittaa tarjoukset sähköpostitse tarjouspyynnön nimenomaisesta vaatimuksesta poiketen. Tämä

on muodostunut tarjoajien tasapuolisen kohtelun vastaiseksi ja tarjousten toimittaminen muutoin kuin Hilmassa on muutoinkin ollut tarjouspyynnön nimenomaisen vaatimuksen vastaista.”

Hankintayksikkö katsoo tarjouspyynnön täyttävän hankintalain vaatimukset ja toteaa Oikaisun hakijan edellä esittämän osalta seuraavasti:

Hankintayksikkö voi ottaa tarjoukset vastaan sähköisesti ja säilyttää ne avaamattomana tarjousajan loppuun. Tarjoukset avataan yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen ja niistä laaditaan avauspöytäkirja. Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita.

Koska HILMA on kolmannen osapuolen ylläpitämä järjestelmä, ei Hankintayksiköllä ole mahdollisuutta tarkistaa tarjoajan näkymää tarjouksen tekemisessä. Jotta HILMA-järjestelmässä toistuvasti esiintyneet tekniset haasteet eivät vaarantaisi tarjoajien tasapuolista kohtelua, on Hankintayksikkö tarjonnut mahdollisuutta lähettää tarjous toisella sähköisellä kanavalla (sähköposti). Hankintayksikön näkemyksen mukaan on selvää, että tarjousten avaaminen toteutetaan aina tarjoajien tasapuolisuutta vaarantamatta.

Huomionarvoista on, että kaikki tarjoajat, mukaan lukien Oikaisun hakija, ovat jättäneet tarjouksensa HILMA-järjestelmässä. Näin ollen Oikaisun hakijan esittämä tarjoajien tasapuolisen kohtelun vastaisuus ei ole aktualisoitunut, eikä edes olisi voinut aktualisoitua.

Hankintayksikkö ei ole menetellyt Oikaisun hakijan esittämällä tavalla hankintasäännösten vastaisesti.

6 Päätös ja perustelut

Hankintayksikkö toteaa, ettei hankintaoikaisua koskeva vaatimus anna aihetta muuttaa tehtyä hankintapäätöstä. Hankintayksikkö päättää olla muuttamatta tekemäänsä hankintapäätöstä.

Tähän hankintaoikaisuvaatimusta koskevaan päätökseen ei liitetä muutoksenhakuohjetta, koska tällä päätöksellä ei synny uutta hankintapäätöstä.

Lovisassa 10.2.2025